

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regula LXXXV. Contractus ex conventionem legem accipere dignoscuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

pœnas; ut si cui delicti nomine semel pœna infligta est, amplius eadem vel aliâ affici non possit, *cap. 4. in fine Ext. De judic. l. Sanctio 41 in fine D. De pœnis, l. Omnes: 3 cum l. seq. Cod. eod.* Contra diversos vero ejusdem delicti nomine eadem pœna recte repetitur, ut in causa injuriarum, *l. 1. §. fin. D. De injur. furti, l. Vulgaris 21. §. pen. D. De furt. Legis Aquilæ, l. Ita vulneratus 51. D. Ad leg. Aquil.* Illud addubitari possit, an cum unum idemque deli-

ctum tam jure Canonico quàm Civili coercetur, unius coercitio alteram abolet? Quod certe non videtur, *per text. in c. fin. De pœn. lib. 6. ex c. 2. Ext. De maled.* cum jurisdictione Ecclesiastica seculari non deroget, neque è diverso secularis Ecclesiasticæ, *cap. Per venerabilem 13 Qui filii sint legit. can. Cum ad verum distinct. 96.* De quo latius Covarruvias consulatur, *lib. 2. Varar. resol. c. 10.*

REGULA LXXXIV.

Cùm quid una via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.

Non scilicet fraus fiat legi. Ut ecce, qui in Prælatum electus est, sicut ante confirmationem suam, Ecclesiæ res administrare tamquam Prælatus non potest, ita neque nomine procuratorio vel œconomi, *cap. Avaritia 5. De elect. lib. 6. & maritus, qui ob adulterium uxoris ad divisionem thori agit, licet nomen, locum, & tempus, aliaque solemnia libello comprehendere teneatur, de quibus in l. 3. D. De accus. non tamen ad pœnam talionis, si in probatione defecerit, se obstringere poterit, ne hac saltem via separationem impetret, cap. Tua 5. Ext. De procurat.* Aliisque exemplis, si opus esset, hæc Regula illustrari possit.

Est autem exaudienda, quoad id, quod principaliter lege prohibetur. Secus si in modo aut in via prohibitio sit: tunc enim interdictum non est, alio modo aut viâ legitimè rem explicari. Licet enim illegitimus in Episcopum eligi non possit, postulari tamen poterit, *cap. Innovatus 20. Ext. De elect.* Hæreditas pactionibus relinqui quidem non potest, testamento tamen potest, *l. Hæreditas 5. C. De pact. convens. l. Licet 29. C. De pact.* Qui juravit se non accusaturum uxorem suam adulterii, etsi accusare eam non possit, denunciare tamen

non prohibetur, *cap. Quemadmodum 25 §. fin. Ext. De jurejur.* Idem evenit in actionibus: ut exempli gratiâ, ad rem empram male agitur actione locati, vel depositi: rectè tamen capri actione agitur, eò quòd his & similibus speciebus, non res ipsa, de qua quæritur, sed modus vel via agendi ad rem tantum prohibeatur.

Altera hujus Regulæ declaratio est, si utraque via ad eundem effectum directè tendat, ut in exemplis prius adductis: persæpe enim in consequentiam alterius rei idem effectus sequitur, sicut eleganter ostendit Ulpian. in tutore, qui licet in rem suam pupillo auctore esse non possit, ut pupillus sibi obligetur; potest tamen sui debitoris hæreditatem aduati pupillo auctoritatem suam accommodare, ut sic per consequentiam pupillus sibi obligetur, *l. 1. §. l. Quod dicimus 7. D. De auctore. & cons. tur.* Sic jus patronatus, etsi per se, id est, separatim emi non possit, *c. De jure 16. Ext. De jure patronat.* rectè tamen sequitur emptionem universitatis, in qua inest, *cap. Cùm saculum 13 eod. De jure patron.* Quâ ratione & stipulatio alteri facta, tamen si inutilis sit, pœnæ tamen adjectione in consequentiam sustinetur, *§. alteri Insti. De inutil. stipul.*

REGULA LXXXV.

Contractus ex conventionione legem accipere dignoscuntur.

Assentitur juris Civilis Regula, in *l. Contractus 3. eodem titul. in l. 1. §. si conveniat. D. Depos.* Lex etsi idem sit quod pactum adjectum in contractibus, sicut supra exposuimus, *ade Contractus sup. eod.* melius tamen est hic legem accipere pro forma contractus, ut potè quòd ex con-

ventionione, propria contractus natura aliter formetur, *l. Iuris gentium 7. §. quinimo D. De pact. actio-* que eo nomine vel ex ipso contractu, vel præscriptis verbis, *l. 2. C. De pact. inter empt. & vend. l. 6. C. De ver. permus.* vel certè conditio detur, *l. Legem 10. C. De pact.* Præterquam si conventio sit rei tur-

pis, aut impossibilis, aut contra jus, *cap. fin. de pascua, l. Pacta 6. C. eod. de pact.* aut ad delinquendum invitet; qualis est, ne dolus praestetur, *l. Si unus 27 §. Illud D. de pact. ne ob res amotas agatur, l. Conventio 5. D. de pact. dotalib.* Quod si delictum sive dolus admittitur, nihil prohibet delictum vel dolum conventionem remitti, *d. l. Si unus §. pacta.* Ex hac Regula efficitur, quod et si depositarius ex natura contractus tantum teneatur de dolo &

lata culpa, quae dolus praesumptus dicitur, *l. 1. §. in conducto in fine §. ult. l. Quod Nerva 12. D. de positi,* recte tamen conveniatur & de omni culpa & de casu fortuito, si ita conventum sit *d. l. 1. §. si conveniat, d. l. Contractus 23. D. hoc nostro tit. cap. 2. Extr. de pos.* Quod & in ceteris contractibus evenit; si quidem contractus ex conventionem legem accipiunt, ex hac Regula nostra.

REGULA LXXXVI.

Damnum, quod quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis imputare.

Non minus eleganter Pomponius: Quod quis, inquit, ex culpa sua damnum sentit, non intelligitur damnum sentire, *l. 20. D. hoc tit.* Videlicet juris interpretatione, quod jus huic damno non patrociniatur. Quod spectat illud Justiniani: Qui parum diligentem socium sibi assumit, de se queri,

hoc est, sibi imputare debet, & si insit de sociis. Et quod Ulpianus respondit: Stare autem debet sententia arbitri, quam de re dixerit, sive aqua sive iniqua sit, & sibi imputet qui compromisit, *l. diem 27. §. stari D. de recept. arb.* Pete aliud exemplum ex *cap. Si Clericus 11. de praben. lib. 6.*

REGULA LXXXVII.

Infamibus portæ non pateant dignitatum.

Idem constitutum est ab Alexandro Imperatore his verbis: Neque famosis & notatis, & quos scelus aut vita turpitudine inquinat, & quos infamia ab honestorum coetu segregat, dignitatis portæ patebunt, textus est in *l. 2. Cod. de dignitat.* Est autem infamia, diminutio existimationis, quæ quandoque auctoritate juris fit, ut in exemplis, *l. 1. cum ille segg. D. de his qui not infam. l. 7. de publ. jud. inf. can. infam. l. 1. quæst. 1. cap. Testimonium 54. Extr. de testibus.* quandoque bonorum & graviorum virorum ju-

dicio, Exempla sunt in *l. 2. D. de obseq. à liberis, l. Equæ, 13. l. Verbum 17. C. Ex quib. caus. infam.* Illam vulgò infamiam juris, hanc facti vocant: utraque hac Regula continetur. Quis, inquit Ecclesiasticus, *cap. 10. circa fin. honorificabit ex honorantem animam suam?* Quocirca infamia nedum à dignitate obtinenda, verum etiam ab obtenta remouet, *l. Infamia, 8. C. de decurio l. 11. C. de dignit.* Adde textum in *cap. Inter dilectos 11. de excessib. Pralator.*

REGULA VLTIMA.

Certum est, quod is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.

Addendum hic est, ex constitutione Imp. Theodosii & Valentini, quæ hæc eadem Regula continetur: Nec pœnas legibus inferas evitabis, qui se contra juris sententiam sua prerogativa verborum fraudulenter excusat, in *l. Non dubium 5. C. de legib.* Ut hinc intelligimus, non minus eum pœnâ legis dignum esse, qui salvis verbis legis sententiam ejus circumvenit. Ratio ex eo pendet, quod respondit JG, *Scire leges, non est verba earum*

tenere, sed vim ac potestatem. *l. Scire 17. D. de legib.* Ita ut recte post Accursium dixerit Bartol. *ad l. Contra 29. D. eod.* quod quis possit offendere verba legis, dummodo mentem legis non offendat; ubi scilicet, mens legis certa est, *per l. Adigere, 6. §. quamvis D. de jure patron.* at in obscuro magis adherendum est verbis legis, *arg. l. Non aliter Delegat. 3.*

Eccc 2 TRACTA-